

بازی های قرآنی

استاد حجت الاسلام علیرضا افشاری

استاد مرکز تربیت مربی کودک و نوجوان حوزه علمیه قم

تهیه و تنظیم

مهدی شهبازی

محمد علی عابدی

Amoorohani.com

Mahdishahbazi.blog.ir

۰۹۳۳۸۲۶۶۷۹۵

جلسه اول

روش بازی های مفهومی دینی :

بازی ها حرف اول را می زنند

بچه ها از روش های مختلفی خوششان می آیند اما از بازی همه ی آنها خوششان می آید

کودک = بازی

باید از همین روش استفاده کنید برای کودکان

منظور از بازیهای مفهومی دینی: بازیهایی هستند که در طول اجرای بازی کودکان با یکی از مفاهیم قرآنی ،

اعتقادی ، احکام و... آشنا خواهد شد

همچون بازی سبد و لباس — (آیه ی تعاونوا علی البر و التقوی)

بازی توپ چهل تیکه — آیه تحدی (و ان کنتم فی ریب .. بقره آیه ۲۳

بازی جمع آوری بادکنک — آیه ی تعاون

خیلی از آیات قرآن را با بازی می شود به بچه ها آموزش داد

در سال ۹۰ (برنامه تلویزیونی) اینطور با بچه ها بازی می کردیم ؛ دو تا گل می گذاشتیم در آخر کلاس و دو

تا آیه داخل این گل ها می گذاشتیم و به بچه ها می گفتیم که هر کس سریعتر این گل را بیاورد و آیه را

بخواند برای ما برنده است .

اما اشکال این بود که بچه این گل را بیاورد و آیه را بخواند ، به این بازی قرآنی نمی گویند بلکه این یک

بازی دیگری هست که قرآن در حاشیه ی آن است .

بازی قرآنی بازی ای هست که در بطن خود بازی ، بچه با مفهوم آیات قرآنی آشنا می شود.

آیت الله جوادی می فرمودند ؛ اتفاقا برای کودک باید از همین روش ها استفاده کرد ولی باید مراقب بود که

حریم قرآن شکسته نشود.

قاعده ی مهم در کار با کودکان :

همیشه سعی کنید از روش هایی در ارائه مفاهیم دینی استفاده کنید که آن روش ها

مورد علاقه ی خود کودکان هستند مثل بازی ، نمایش ، قصه گوئی ، مسابقه و...

در کار کودک هر چه ظاهرش پر رنگ و لعاب و با آب و تاب باشد ، بیشتر خوشش می

آید (مثل تزیین زیاد ، تحرک زیاد ، هیجان زیاد و ...

بچه کاری ندارد که تو روحانی هستی یا عمو پورنگ بلکه بچه همان چیزی که دوست دارد را هر کس انجام دهد ، به آن جذب می شود و آن را می خواهد .

مثلا ما می خواستیم بازی با تیرکمان را انجام دهیم ، موقع نماز که می شد می گفتیم ما می خواهیم تیر کمان بازی کنیم چه کسی می آید ؟ همه می گفتند : می آییم و بعد می گفتیم پس هرکس می آید اول وضو بگیرد و باهم نماز بخوانیم و بعد بازی را شروع می کنیم(برای اینکه بچه ها زده نشوند آب برای وضو را در محل بازی آماده کرده بودیم و مهر و موکت جهت نماز هم آماده بود تا بچه ها نیازی به رفتن به جایی دیگر نداشته باشند).

در بازی اگر اجراء ضعیف باشد ، کل بازی (اگر بهترین بازی هم باشد) بهم می خورد نه مفهوم فدای بازی شود ، و نه بازی فدای مفهوم شود . وقتی بازی هست ، بچه باید بازی اش را کند

بازی سبد و لباس — اشاره به آیه ی تعاون

در این بازی مربی دو عدد سبد را به داخل کلاس آورده و داخل هر کدام از سبدها تعدادی پیراهن ، شلوار ، جوراب می گذارد . جوراب ها در یک طرف چیده شده و بالا آمده .

سپس مربی از دو گروه ۳ یا چهار نفره دعوت می کند که به کنار سبدها آمده و ظرف مدت سی ثانیه تمام لباس های داخل سبدها را با کمک هم در داخل کلاس و سالن پراکنده و پخش و پلا کنند (چیزی که یک عمر عقده شده و در خانه نمی توانسته انجام دهد)

اینور سالن با اونور سالن جدا هستند و هر گروه در یک قسمت.

بعد از مدت ۳۰ ثانیه مربی بازی را نگه داشته و به بهترین تیمی که لباس ها را به بهترین روش پراکنده کرده ۱۰ امتیاز می دهد.

بعد از این مرحله مجددا گروهها را فراخوانده و کودکان می بایست در مرحله ی دوم ظرف مدت ۳۰ ثانیه با همکاری هم لباس ها را مرتب در داخل سبد بگذارند و به بهترین تیمی که لباس ها را به بهترین روش جمع کرده ۱۰ امتیاز می دهد.

بعد از اتمام بازی مربی از گروه برنده دعوت می کند و از افراد می خواهد که بگویند که در مرحله ی اول چه اتفاقی افتاد (می گویند که همه با هم دست به دست دادیم و لباسها را پراکنده کردیم)

در مرحله ی دوم چه اتفاقی افتاد ؟ (دست به دست دادیم و لباسها را جمع کردیم)

به نظر شما اگر این لباسها بخواهند پراکنده باشند بهتر است یا مرتب و منظم !؟

در سطح یک سالن اگر چند نفر بخواهند سالن را بهم بریزند چقدر اذیت می شویم ؟

حالا در یک محله اگر همه دست بدست هم بدهند و بخواهند یک محله را بهم بریزند آیا می شود زندگی کرد ؟

اگر در سطح شهر اینطور شود ...

خداوند هم در قرآن فرموده که : ولا تعاونوا علی الاثم و العداون

خداوند هم می گویند که اگر می خواهید دنیایتان آباد و خوب باشد ، در کارهای بد به یکدیگر کمک نکنید

از آنطرف وقتی لباسها را جمع کردید چه اتفاقی افتاد؟
آفرین از اونطرف هم در یک محله یا شهر یا کشور اگر مردم بخواهند کمک هم کنند در خوبی، چقدر آرامش و زیبایی و لذت و...

بچه در این بازی تعاون در کارهای خوب و تعاون در کارهای بد را به خوبی لمس می کند و می فهمد.
و خوبی یکی و بدی دیگری را درک می کند و می فهمد.

روش اینست که یک آیه و یک حدیث را به خوبی نگاه می کنیم
اول یک دور قرآن را نگاه می کنیم و می بینیم که کدام آیات را می شود تبدیل به بازی کرد
مثلا من جاء بالحسنه فله عشر امثالها (آیا می شود؟)
یک کتاب بازی ها کنار خودتان بگذارید و اول بازیهای مختلف را ببینید و با بازیهای مختلف آشنا شوید، سپس ذهنمان کم کم جا باز می کند.
۱۰۰ بازی برای ۴ تا ۶ سال، در این زمینه کتاب زیاد هست
سپس خودمان بازی های معمولی بسازیم که هیچ مفهومی در آن هم نیست (مثل اینکه بچه ها بدوید به سمت تخته و برگردید / مثل بازی مسابقه ی محله که بچه ها روزهای جمعه می گذارد، سیب خوردن و ...)

اینها سطح پایین بازی هست، اما بازی در قدم بعدی باید مرحله ای باید برای پرورش

روحانی باید بازی مفهومی دینی انجام دهد، چیزی که لباس ما اقتضائش را دارد
باید معرف دین باشم در بهترین روش

مسابقه ی رابطه ی قرآنی:

عکس ها و تصاویر مختلف را در یک قسمت می کشیم و در قسمت دیگر آیه ها را ترجمه هایش می نویسیم
و کودک و نوجوان باید بین تصاویر و آیات رابطه ایجاد کند و وصل کند

قصه گویی خیلی مهم است. گاهی موقع برای ۱۵ دقیقه قصه گویی باید ۵۰ ساعت کار کنیم تا بتوانیم ۱۵ دقیقه قصه گویی کنیم

فکر نکنید که کار کودک و نوجوان، کار راحتی هست

کارتون و فیلم را به دید و نگاه ایده نگاه کنید

یکی از کارهای شما در کلاس، خلاقیت و نوآوری و ابتکار هست
شما بازیهای مختلف را بخوانید و ابداع کنید، و بعد سراغ آیات بروید و تطبیق کنید و بازی ای برایش بسازید

مثلا نگاه کردم دیدم که مفهوم تعاون یک کار جمعی و گروهی هست ، و باید در این کار گروهی یک کار خوب و یک کار بد نشان داده شود

من جاء بالحسنه فله عشر امثالها

در این بازی به آنها گفتیم که هر کس برود و این معامله را انجام دهد و بیاید یک جایزه به او می دهیم دوباره گفتیم که هر کس برود و انجام دهد و برگردد ۱۰ تا جایزه می دهیم بچه ها کدامش بهتر بود ؟ یک بازی یا دو بازی ؟ همه گفتند که بازی دوم یعنی ۱۰ برابر گفتیم خوب خدا هم همین کار را کرده ؛ من جاء بالحسنه فله عشر امثالها

جلسه دوم

برای ساختن بازی های قرآنی مقدمه ی لازم هست . باید از تمثیلات و تشبیهات مخصوصا قرآنی استفاده کنیم

کتاب تمثیلات از آقای قرائتی که کل تمثیلات از تفسیر نورش هست / کتاب آقای رنجبر که کتاب سلوک باران که همه تمثیلات و تشبیهات دینی را نوشته / آیت الله حائری شیرازی هم کتابی در مورد تمثیلات دارند/ و از همه بهتر کتاب های موسسه آرامش جاویدان که حدود ۵ جلد کتاب تمثیلات و تشبیهات دینی دارند.همچنین پاورپوینت های سایت ۸ بهشت ذهن یکدفعه نمی تواند بفهمد که من جاء بالحسنه فله عشر امثالها ، پس بازی توپ و سبد لازم دارد تا متوجه بشود.

شما وقتی یک سیبی را از یک درختی بکنید دیگه دوباره نمی توانی به آن وصلش کنی اما اگر یک کاسه آبی را از دریا بگیری می توانی دوباره به آن برگردانی.
سعی کنید خودتان آیات قرآن را موضوع بندی کنید و فهرستی از تمام موضوعات قرآن داشته باشید و برای هر آیه ممکن است شما چندین موضوع داشته باشید
در کتاب مسئولیت و سازندگی آقای حائری(عین صاد) می گوید که قرآن یک داروخانه هست که وقتی شما وارد داروخانه می شوید نمی توانی از اول تا آخرداروخانه را جمع کنی و ببری .
در مورد جزء سی قرآن وارد مفاهیم آن برای بچه ها نشویم چون برای این گروه سنی مفاهیم جهنم و قیامت خوب نیست .

باید وارد مفاهیم اخلاقی شویم یا آیات موضوعی را کار کنیم . آیاتی که دال بر صفات رحمانیت خداست و باعث علاقه و نزدیک شدن کودک به خدا می شود .

بازی چند بار تکرار کردن :

افسر ارشد ارتش اتریش

- اوستا شمس شیشه ساز شیشه بساز

- شش هزار و ششصد و شصت و شش شیشه

- در اینترنت هم اگر سرچ کنیم « بازیهای کلمات مشابه » امثال آن را زیاد می آورد

یک مجری بازی باید بازیها را بصورت پرشور ، با نشاط ، پرهیجان ، خودمانی

با بچه ها اجرا کند

مربی اگر محبوب بچه ها باشد ، بچه ها دوستش دارند .

بچه ها را وسط جمع نباید امر به معروف یا نهی از منکر کنیم

اصل اجراهای ما با هیجان و شادی هست .

اجرای بازی :

۱ - یکی از مسابقاتی که بچه ها خیلی خوششان می آید مسابقه ی بی نقطه نویسی است

در این مسابقه ، مربی خطی را از اول تا آخر تخته روی تابلو می کشد و از کودکان می خواهد که ترجمه ی آیه ی قرآن یا روایتی را (همان آیه و حدیثی که می خواهیم تدریس کنیم) بصورت بدون نقطه روی تخته بنویسند

(خود مربی سریع می گوید و دانش آموز هم سریع می نویسد و نباید معطل کند . ببینم که چه کسی می تواند بنویسد)

این بازی در درجه ی ۲ هست چون اگر می خواهی در مورد غرور صحبت کنی باید در درجه ی اول خود بازی عواقب غرور را نشان دهد.

۲ - بازی بگرد و پیدا کن ؛ با مفهوم ضرورت حجت خدا بر روی زمین که الان امام زمان علیه

السلام هست

(هم اجرا و هم محتوای بازی خیلی مهم هست و اجرای بازی از خود بازی مهمتر هست باید شور و هیجان

داشته باشد و با مخاطب خود ارتباط برقرار کنی ، گاهی موقع شور و نشاط را می توان به دوش بچه ها

انداخت مثل اینکه به بچه ها بگویم که بگویند سریعتر ...)

یک شعری را در گوشه ی یک کاغذ پنهان می کنیم و من مطلبی را در این کاغذ نوشته ام که هم خدا و پیامبر و امام آن کار را دوست دارند و به آن سفارش کرده اند و ...
یک نفر باید بیاید و برود پشت در و یک نفر دیگر باید بیاید و این کاغذ را یک جایی را پنهان کند (با کمک و نظر بچه ها) بعد از قایم کردن ، از آن شخص می خواهیم که بیاید و پیدا کند
در قسمت اول این شخص مثلا نمی تواند در مدت ۶۰ ثانیه پیدا کند ، سپس می رود و در قسمت دوم می رود بیرون و ما کاغذ را مخفی می کنیم و این دفعه راهنمایی اش می کنیم
وقتی برمی گردد ، یک شعری را متناسب با مجلس و عنوان جلسه می خوانند ، اگر شخص نزدیک به کاغذ شد ما این شعر را بلند می خوانیم .
مثلا قرآن ما رو دوست داره ما قرآن و دوست داریم

قبل از اینکه پیام را بخواند از شخص می خواهیم که بگوید که چرا در ظرف ۶۰ ثانیه در دفعه ی اول شما نتوانستید پیدا کنید اما در دفعه ی دوم توانستید ؛ جواب می دهد که در دفعه ی دوم چون بچه ها من را راهنمایی کردند اما در دفعه ی اول نه .
چطور می شه در یک کلاس به این کوچکی ، برای پیدا کردن یک کاغذ نیاز به راهنما هست اما در این کره ی زمین به این بزرگی برای هدایت ما و درست زندگی کردن نیاز به راهنما نباشد
پیامبر هم فرمود من دو چیز گرانبها برای شما گذاشتم یکی قرآن و دیگر اهل بیتم که اگر شما بخواهید ..
بچه ها در این بازی لزوم راهنما را احساس می کنند
(چطور در یک کلاس به این کوچکی نیاز به راهنما هست اما در زمین به این بزرگی نیاز به راهنما نباشد)

۳-بازی صندلی دروغ:

یکسری صندلی کنار هم یا بصورت دایره وار می گذاشتیم و بچه ها روی صندلی دروغ نباید بنشینند . کم کم همه ی صندلی ها حذف می شد غیر از صندلی دروغ که نباید بنشینند

بازیهای سلسله ای :

خیلی کار مربی را راحت می کند

مربی پیرامون یک موضوع فرعیات مختلف را در ضمن بازی ارائه می دهد

(اصلا موضوع و محتوا را به بچه ها نمی گوئیم)

بازی اهمیت نماز :

۲ - عوامل بی توجهی به نماز

۳ - کاهلین به نماز

۴ - توجه به نماز اول وقت

۵ - ..

هر کدام از اینها یک بازی هست که ۱۵ دقیقه با حواشی طول می کشد

اما همه ی این مفاهیم را در یک جلسه اجرا می کنیم و هر کدام را می توان با یک روش بیان کرد

یکی را با بازی ، دیگری را با کارت ، دیگری را با حروف بی نقطه ، دیگری را با جدول و ...

روش سرگرمیهای قرآنی و دینی :

کتاب سرگرمی های قرآنی و مهدویت نوشته علیرضا افشاری مقدم – نشر جمال

شیوه اجراء به ۵ روش :

۱ - این کتاب را پدر و مادر برای بچه ها تهیه کنند .

۲ - یا به عنوان جایزه برای بچه ها بخریم

۳ - استفاده از پرده خوانی

اما بنر آن در جاهای مختلف و برای مخاطب های مختلف می توانیم استفاده کنیم . (خودمان هم می توانیم

سفارش بنرش را بدهیم و طراحی ها را بدهیم و بزنند)

کدامیک از صفات خدا در این صفحه از همه بیشتر هست ؟ صفت آگاه بودن

آفرین بچه ها صفت آگاه بودن / حالا اینکه خدا آگاه هست یعنی چی ؟ یعنی هر کاری که انجام می دهیم

چه آشکار یا پنهان ، خدا آگاه هست حتی آنچه که در فکرمان هست را خدا می داند .

جلسه سوم

کتابی هست با عنوان راهکارهای عملی آموزش اخلاق و مهارت های زندگی نوشته احمد ابراهیمی از انتشارات بوستان کتاب که کتاب بسیار خوبی در زمینه آموزش عملی اخلاق به کودکان و نوجوانان است.

مثلا به بچه ها می خواهید مفهوم وفای به عهد را یاد دهیم :

مربی در انتهای کلاس به بچه ها قول آوردن یک شیء بسیار عجیب و دیدنی را برای جلسه بعد می دهد و

بسیار با آب و تاب این مسئله را بیان می کند تا اشتیاق و انتظار بچه زیاد شود.

در جلسه بعدی مربی شیء عجیب را نمی آورد و با دست خالی وارد کلاس می شود ، بچه ها همه ناراحت

می شوند و می گویند که تو قول داده بودی شیء عجیب را بیاوری!!!

مربی می گوید: || ... ببخشید یادم رفت بیاورمش کلاس ! انشاء الله هفته ی بعد ... بچه ها اعتراض می

کنند.

مربی به بچه ها می گوید که حالا همه یک کاغذ و قلم بیاورید و احساسات منفی خودتان را در این هنگام که خلف وعده شده را بنویسید.

بعد از نوشتن به آنها می گوییم که راستی!! من شی را آورده ام و در اتاق دیگه ای گذاشتم و یادم رفته بود بیاورم و الان می روم میارم اما قبل از آوردنم شما حالا احساسات مثبت خودتان را بنویسید .
بعد از بچه ها می خواهیم احساس مثبت و منفی خود را مقایسه کنند و بگویند کدام بهتر است. و از این کار خود به خود بچه ها متوجه خوبی وفای به عهد و بدی عدم وفای به عهد می شوند.

بهترین روش در ارائه مفاهیم دینی و اخلاقی به کارگیری روشی است که خود کودک به آن مساله ی اخلاقی یا دینی ، قبل از اینکه مربی بگوید اقرار کند.
(مثلا برای گفتن مسئله وجوب حجاب مستقیما به دختر نمی گوییم که حجاب را اسلام گفته واجب است و باید حجاب داشته باشی. بلکه یک مقدماتی را می چینیم و خود بچه را در موقعیتی قرار می دهیم که خودش اقرار کند که حجاب خوب و لازم است . در اینجا هم بچه تمام احساسات مثبت و منفی خودش را در مورد وفا و نقض به عهد می نویسد ، لذا اگر از طریق فطرت و عقل وارد شویم به دین می رسیم نه اینکه از طریق دین وارد شویم و شخص بالاجبار بپذیرد)

در بازی قرآنی هم می خواستیم به بچه ها بفهمانیم که خداوند خلف وعده نمی کند : ان الله لا یخلف المیعاد .

سعی کنید هیچوقت از آیات و روایات شروع نکنید ، بلکه از اقرار مخاطب شروع کنید .

اهمیت نماز

فرض کنید در مورد اهمیت نماز و پیام عاشورا که امام حسین علیه السلام در ظهر عاشورا نماز خواندند را منتقل کنیم .

امام حسین علیه السلام در شرائط بحرانی بود ، یقین داشت که شهید می شود ، آب هم نداشت ، یار هم نداشت ، دشمنش هم بسیار زیاد بود ، خستگی زیادی داشت ، علم به اسارت کل خانواده اش داشت ، علم به شهادت همه ی یارانش هم داشت .

امام حسین علیه السلام در شب عاشورا فرصت خواست ، یک چیز را از همه چیز بیشتر دوست داشت و آن نماز بود.

برای بچه ها از تمثیل و تشبیه استفاده کنید.

بچه ها فرض کنید که ما می خواهیم به یک جایی برسیم و برای رسیدن به آنجا کلی مشکل و مانع داریم(موانع را بچه ها بگویند) اگر شما همه ی این مشکلات را پشت سر بگذارید و در تمام این مشکلات ذهنت پیرامون یک مطلب فقط است .

به نظر شما این مطلب چقدر می تواند برای شخص حساس و مهم باشد که با وجود اینهمه موانع اما ذهنش جایی دیگر غیر از آن مطلب نباشد و اصلا ذهنش به موانع و مسائل دیگر نرود ؟

در یک برنامه ی ۲۰ دقیقه ای ۱۵ دقیقه باید مقدمه باشد و ۵ دقیقه ی آخری اصل مطلب را بگوید .

اگر می خواهید مفاهیم دینی را آموزش دهید باید مفاهیمی را آموزش دهید که بچه علاقه مند شود به دین و خدا و پیغمبر لذا مثلا داستان ذبح اسماعیل علیه السلام را بیان نمی کنیم چون برای بچه پذیرش این مطلب که خدا چرا باید دستور بدهد به یک پدری که پسرش را ذبح کند و سر ببرد قابل هضم نیست و بچه در ذهن خود می گوید این کار بدی است .

مثلا اگر می خواهیم داستان حضرت ابراهیم علیه السلام را برای بچه ها تعریف کنیم ، داستان گلستان شدن آتش را تعریف کنیم که بچه کیف می کند.
اگر بخواهیم دین را برای بچه توضیح دهیم نمی گوییم که خدا شدید الما کرین هست و سریع الحساب و ... هست.

شگردهایی است برای اینکه بحث را به سمتی ببریم که چیزهایی که لازم است بدانند را بگوییم و بقیه را سانسور کنیم ، یا در مسابقات یک کاری میکنیم شخصی که خودمان می خواهیم برنده شود ، یا اینکه شخص را در تنگنا و منگنه قرار دهیم که پیروز نشود .

حق نداریم و نیاز نیست از زندگی امام حسین علیه السلام و حضرت ابراهیم علیه السلام ، همه چیز را بگوییم

فلسفه ی عید قربان ، امتحان الهی و گوش کردن به حرف خداوند متعال هست . قربانی کردن هوای نفس هست

لذا خداوند از حضرت ابراهیم که گوسفند را قربانی کند و گوسفند هم هدف نیست و خداوند متعال بندگی ما را می خواهد.

در بیان دین برای بچه ها سعی کنید جنبه های زیبایی دین را نشان دهید و بگویید.
در مورد امام زمان علیه السلام ، آمدن امام زمان را همراه کنید با آبادانی و خوشی و ... نه اینکه همراه باشد با کشتن و جنگ و ...

چگونگی اجرای خوب

سعی کنید در کار با کودک ، روش زیاد در دستتان باشد

در کار با کودک سه امر مهم هست :

۱- اجرا ۲- روش ۳- محتوا

برای بچه فرقی نمی کند که تو بخواهی مطلب را از تورات بگویی یا انجیل ، هیچ فرقی برای او نمی کند و آن چیزی که برای بچه مطلب را جذاب می کند روش است .

اجرای مجریان قوی تلویزیون را نگاه کنید ، مثل اجراهای عمو پورنگ و ... نمایش های آنها حرفه ای است
عمو پورنگ در اجرا خیلی قوی است و می توان از او چیزهایی زیادی را در اجرا یاد گرفت حتی از خاله
شادونه نیز باید یاد گرفت . شادونه استاد ادبیات و بیان برای خردسال است (سن ۳ تا ۸ سال)
ادبیات و بیانش را ببینیم . ارتباط با مخاطب و بچه ها خیلی مهم است که در پورنگ بهتر است و در شادونه
نیست.

البته بنا نیست مثل آنها اجرا کنیم اما می توان آن شور و نشاط آنها را داشت .
مخصوصا در کار با بچه ها سعی کنید لباس متنوع و شاد بپوشید و رنگ های مختلف استفاده کنید نه اینکه
همیشه با یک لباس باشد.

اصلا در اجرا از عبا استفاده نکنید . و در مورد قبا سعی کنید که چاک های زیر بغل و پایین قبا را بدوزید.
در کلاس دختران که خیلی دقیق و حساس هستند و با دقت نگاه می کنند ، سعی کنید خیلی منظم و
مرتب عبا را تا کنید و در یک کنار بگذارید ، چون بقیه هم با دقت نگاه می کنند و متوجه منظم و مرتب
بودن شما می شوند.

گاهی موقع رفتارهای ما الگوی عملی برای بچه ها است مثل اینکه اگر در حال برداشتن و گذاشتن قرآن ،
قرآن را ببوسیم و بعد روی میز بگذاریم.

کارتهای قرآنی

۱ - کارت آشنایی با نام سوره ها

مشخصات سوره ها را روی کارت ها می نویسیم و یا چاپ می کنیم.

نام سوره / مکی یا مدنی / تعداد آیه / ترجمه نام سوره /

(هر چه شکل کاغذها متنوع تر باشد بهتر است - یعنی شما می توانید کارتها را به شکل های مختلف و
متنوع در بیاورید ، فرض کنید که به سوره ی تین رسیدید ، کارت را شکل انجیر بسازیم.)

۲ - کارت آشنایی با آیات اخلاقی

در یک طرف کارت آیه ی ۲ یا ۳ کلمه ی اخلاقی را بیاورید . مثل و بالوالدین احسانا / ...

آیه نباید طولانی باشد. و در بالای کارت موضوع آن را می نویسیم.

و در پشت کارت ترجمه ی آن را به همراه آدرس آیه می نویسیم .

۳ - کارت آشنای با بهشتیان و نعمت های بهشتی

(جهنمیان را نمی آوریم / البته می توان به صورت کلی گفت که اگر این کار بد را انجام دهی به جهنم می

روی ، اما وارد ریز عذاب ها نمی شویم)

ما بیشتر با رحمانیت خدا کار داریم / یا من سبقت رحمته غضبه / بچه ها اینطور بیشتر به دین جذب می

شود

در یک طرف کارت نعمت های بهشتی و در طرف دیگر نعمت های آن.

۴ - کارت آشنایی با نعمت های خداوند

توحید مفضل معرکه ی این بحث است و برای بچه ها خیلی خوب و جذاب هست .
اگر توحید مفضل را بگویی بچه عاشق این خدا می شود / حضرت علی علیه السلام می فرماید که خدایا من تو را می پرستم چون لیاقت پرستیده شدن را داری - بخاطر نعمت های خدا - و جعلنا النهار معاشا ، و جعلنا الليل ..

بر روی یک طرف کارت ،آیه و موضوع و در پشت آیه ترجمه و نشانی آیه.

۵ - کارت آشنایی با تفسیر آیات

مثلا و جعلنا نومکم ثباتا در تفسیر نور و نمونه می بینیم که به چه علت خواب باعث ثبات است .
یک طرف آیه و یک طرف تفسیر آیه.
ما به عنوان مبلغ دین باید بیشتر بدنبال مفهوم باشید .

۶ - کارت اشخاص خوب و بد قرآنی

مثلا فرعون و موسی / ابوجهل و پیامبر / ...
این طرف کارت ابراهیم علیه السلام و پشت آن نمرود

۷ - کارت معجزات قرآنی

یک طرف معجزه و طرف دیگر آیه

۸ - کارت ترجمه ی آیات (کلمات پراکنده ی قرآنی)

مثلا الا بذكرالله تطمئن القلوب که شما هر کلمه ای را بر روی یک کارت می نویسید
مثلا در یک کارت می نویسید (همانا) در یک کارت دیگر (آرامش) در کارت دیگر می نویسید (می یابد)

جلسه چهارم

بازی با کارت ها

گروه بندی بهترین شیوه ی مسابقه است . به هر گروه یکدسته از موضوعات را می دهیم .

روش اول

مثلا کارت نعمتهای خدا را به یک گروه می دهیم و کارت آشنایی با آیات اخلاقی به گروه دیگر می دهیم

تمام اعضاء گروه باید همه ی نعمت ها را بلد باشند .

این گروه ها چند نفره دور یکدیگر می نشینند ، و این ۵ تا کارت را مثلا به گروه یک می دهیم و از آنها می خواهیم که ظرف مدت چند دقیقه ، این آیات را با ترجمه اش حفظ می کنند .

اگر خواهیم سخت تر کنیم ، از آنها آدرس را هم می خواهیم ، همه ی این ۵ نفر در هر گروه باید همه ی آیات مخصوص به خودشان را حفظ کنند .

این کارت ها باید جوری طراحی شوند که خراب نشوند ، چون می خواهیم کارت ها را به دست بچه ها بدهیم

می توانیم کارتها را روی کاغذ با اشکال مختلف و رنگهای مختلف چاپ کنیم ، و بعدا آنها را پرس کنیم تا خراب نشوند . روی کارتها را یا باید با ماژیک (زیبا و خوانا) بنویسیم یا چاپ کنیم .

نکته:

سعی کنید یک رشته تخصصی (تفسیر قران ، مهدویت و ...) بخوانید ، اگر تخصصی بخوانید ثمره ی شما بسیار بیشتر می شود .

روش دیگر اینست که جلوی هر کدام از بچه ها یک عدد از این کارتها بگذاریم تا بخوانند و حفظ کنند و بعد از آنها بپرسیم

روش دوم

یک روش دیگر اینکه مثلا به بچه ها می گوییم من سه تا یا دوتا یا یک آیه را می گویم و بعد از من هر کس توانست این سه تا آیه را (یا ترجمه اش را) بگوید برنده است.

روش سوم

یا به روش تکرار ، بگوییم که جمله ی اول را می خوانم و هر کدام از این سه نفری که جلو آورده ایم تکرار کنند جمله ی اول که تمام شد (أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ، آیا برای او دو چشم قرار ندادیم) سپس جمله ی دوم (وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ) را می خوانیم و از آنها می خواهیم که جمله ی اول و جمله ی دوم را باهم بخوانند.

روش تکرار جملات از چند جهت خوب است :

- چند تا جمله ی کلیدی و کوتاه (نه بلند) مثلا در مورد حجاب می آوریم و از آنها می خواهیم که تکرار کنند و این باعث ماندگاری در ذهن مخاطب می شود.

مثلا جمله اول (من هر شب برای سلامتی امام زمان علیه السلام دعا می کنم) . با این کار ما به بچه ها یاد می دهیم (بطور غیر مستقیم که باید این کار را کنیم)

جمله دوم (من هر هفته برای سلامتی امام زمان صدقه می دهم)
و از آنها می خواهیم که جمله ی اول و دوم را هر کدام از این سه نفر تکرار کنند
نکته

سعی کنید نفر اول همیشه اولین نفر نباشد چون تکرار برای او کمتر می شود لذا دفعه ی دوم از نفر دوم می خواهیم که شروع کند.

جمله سوم اینست که (من بخاطر امام زمان علیه السلام همیشه نمازم را اول وقت می خوانم) .

اگر در ضمن مسابقه کسی سوال پرسید هیچ وقت مسابقه را بخاطر این سوال وقفه نیاندازید که از جذابیت می افتد . لذا اگر کسی بگوید که چرا ما باید صدقه بدهیم که حضرت نیاز ندارد ؟ به آنها می گوییم که این سوال خیلی خوب و قشنگ بود ، حالا به شما وقت می دهیم که چند دقیقه فکر کنید و شما به این سوال جواب دهید و ما بعد از مسابقه جواب می دهیم .

نکته

در کارهای دینی عجله نکنیم ، باید فرصت بدهیم به دانش آموزان که خودشان فکر کنند و حتی جوابش را بنویسند و بعد ما جواب بدهیم .

اگر سوالی را بلد نبودیم یا نصفه نیمه بلد بودیم ، به هیچ عنوان در کار با دانش آموز به او نگوییم که بلد نیستم بلکه با لطائف الحیلی فرار کنیم و بعدا از خودش جواب را گرفته و یا جواب را در جلسه دیگری پاسخ دهیم.

مثلا بگوییم آفرین چه سوال قشنگی ، واقعا چطور هست ؟ واز خودشان بخواهیم که جوابها را بنویسند تا ذهنشان به تکاپو بیفتند و این کار باعث ماندگاری آن مساله در ذهن افراد می شود.
این روش (پاسخ به سوالات توسط خود دانش آموز) را در مورد رابطه با امام حسین علیه السلام نیز می توانیم اجرا کنیم.

مثلا اهداف قیام امام حسین علیه السلام چیست؟
اجراء خیلی مهم هست و اجراء باید باعث جذابیت می شود .

=====

مسابقه سه گزینه ای

الف / ب / ج

در این روش مربی محتوای مورد نظر خود را (اعتقادات ، احکام ، اخلاق) را در قالب یک مسابقه ارائه می کند.

مثلا موضوع ما امام مهدی علیه السلام است :

محتوای مورد نظر خود را به صورت سوالاتی با پرسش های سه گزینه ای مشخص می کنیم .

اول ۱۲ نفر از بچه ها را دعوت کرده و و سه دایره را با علامت مشخص می کنیم و به بچه ها توضیح می دهیم که هر دایره مربوط به یک جواب است و هر کس که جواب خاصی را درست می داند در دایره مشخص شده آن جواب قرار می گیرد.

مثلا امام زمان علیه السلام از شهر مکه ظهور می کند و در کوفه حکومت می کند و من سوال را اینطور می گویم:

امام زمان در کدام شهر حکومت می کند ؟

الف (مکه ب) کوفه ج (مدینه

و سپس از بچه ها سوال می کنیم آیا مطمئنید در جای درست قرار گرفته اید یا نه؟ بچه ها کمی دچار تردید می شوند و ممکن است جابه جا شوند و ما باز هم از آنها سوال می کنیم که مطمئنید در جای درست قرار گرفته اید یا نه؟ و بازی را همین طور ادامه می دهیم تا افرادی که غلط جواب داده اند از بازی بیرون بروند و به افرادی که تا آخر جواب درست بدهند جایزه می هیم.

شگردها

*باید این سه جواب شبیه به هم باشند و تا بازی جذاب تر شود.

*جواب غلط را بلند گفته و جواب درست را آهسته بیان می کنیم.

*از روش کشف بعد از ابهام استفاده کنیم .

مثلا مسائل مبتلا به سوم ابتدایی برای جشن تکلیف برای اجرای این بازی خوب است تا بچه ها چیزهایی را که باید بدانند (مسائل نماز و روزه و...) یاد بگیرند.

کتاب ۳۱۳ سوال در مورد امام زمان علیه السلام که مرکز تخصصی مهدویت چاپ کرده است و ما می توانیم از سوالاتش استفاده کنیم. مباحث مربوط به امام زمان علیه السلام را همیشه می توان ارائه کرد چون علاقه مند زیاد است و بچه ها هم خیلی دوست دارند که در مورد حضرت اطلاعات داشته باشند. کتاب آقای محمود اکبری که درباره احکام جوانان نوشته است و کتاب احکام دو دقیقه ای هم نوشته و... هم برای این مسابقه مناسب است.

شروع جلسہ

شروع را می توانیم با شعر خوبی که دارای ریتم باشد و بچه ها بتوانند جواب بدهند اجرا کنیم. مثلا با شعر **دهنده نعمت ها** شروع کنیم و بچه ها باید بلند بگویند خدا داده خدا داده . سلام را می گوئیم با صدای بلند و سپس شعر را می خونیم:

کی به ما چشم داده گوش داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما عقل داده هوش داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما مامان داده بابا داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما زبان داده دندان داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما یه قلب مهربون داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما بچه هاه دست و پا داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما چهره های زیبا داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما غنچه های قشنگ داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما گل های رنگارنگ داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما شب های مهتابی داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما روزهای آفتابی داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما محبت خوبان داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما دشمنی بدان داده؟	خدا داده	خدا داده

بازی غلط گیری

من سوره حمد را می خوانم و و از بچه ها می پرسم که کی می فهمد کجاها را اشتباه می خوانم

جلسه پنجم

اجرا مربی

هیچ وقت برای شروع کار با مقطع خردسال و یا اول ابتدایی شروع نکنیم ، چون سواد خواندن و نوشتن ندارند و قدرت گیرایی آنها پایین است لذا مربی فکر می کند که اجرایش ضعیف است درحالیکه اینطور نیست اما هنرمندی بیشتری می خواهد .
اجراء خوب خیلی مهم هست و از محتوا هم بهتر است .

مراحل اجرا:

*شروع

*بدنه

*پایان

نحوه اجراء:

شروع در جلسه و شروع در مطلب دو چیز است که با هم فرق دارند .
مثلا شما را دعوت کردند که در ۳۰ دقیقه برنامه ای را اجرا کنید شما باید این ۳۰ دقیقه را زمانبندی کرده و با یک شروع خوب برنامه را آغاز کنید.
(کتاب جذاب سازی کلاس ها ی کودک و نوجوان – قسمت انواع شروع ها)
مربی می گوید که ۵ دقیقه اول را به شروع اختصاص می دهم .
۲ دقیقه اول را شروع جلسه قرار می دهم و ۳ دقیقه بعدی را شروع در مطلب (ایجاد انگیزه) .
مثلا بصورت ابهام شروع می کنیم (کشف بعد از ابهام خیلی خوب است) می خواهم مطلبی را بگویم که خدا خیلی به آن سفارش کرده ، با آن همه عبادات قبول میشه، امامان هم خیلی به آن اهمیت می دادند.
بعد از ایجاد انگیزه در این سه دقیقه و مشتاق کردن به شنیدن جواب که این چه چیزی هست که اینقدر خوب است .سپس می گویم که من این کار را در یک کاغذی نوشته ام و یک قسمتی از اتاق مخفی می کنم و می خواهم ببینیم که چه کسی می تواند آن را در ۳۰ ثانیه پیدا کند .
از دقیقه ۶ تا ۱۵ ---- روش بازی (ارائه حدیث یا آیه مورد نظر)
از دقیقه ۱۶ به بعد ؛ اهمیت نماز و .. را توضیح می دهیم .

سپس مسابقه حمد و سوره (۱۰ نفر) را از دقیقه ۱۶ تا ۲۰ با تصحیح قرائت حمد و سوره با روش پرسش و پاسخ اجرا می کنیم.

از دقیقه ۲۰ تا ۳۰ مسائل مربوط به احکام نماز را با روش مسابقه سه گزینه ای اجرا می کنیم.

(کتاب درس‌هایی از احکام اسلام برای جوانان از آقای محمود اکبری)

از دقیقه ۳۰ تا ۳۲ هم دعای فرج را می خوانیم و نتیجه گیری را بیان می کنیم و شعر پایان جلسه را می خوانیم.

شما می توانستید بجای بازی و سه گزینه ؛ از قصه ، شعر ، جدول ، کارت و ... نیز استفاده کنید.

یا ۳۰ دقیقه در مورد احترام به والدین برنامه اجرا کنید.

کتاب بوستان نیایش: آموزش نماز برای نوجوانان نوشته جعفر شیخ الاسلامی ، حدود ۱۰۰ مساله ۵ دقیقه ای در بین نماز برای نوجوانان بیان کرده است .

معمولا مسئله نماز و امام زمان علیه السلام دارای مشتاقان بیشتری هستند و همه جا بدرد می خورند .

شروع جلسه بسیار مهم است (مثل جلسه ی اول خواستگاری)

نکته:

ما روحانی ها یک مشکلی داریم ، و آن اینکه معمولا سرمان در کتاب بوده و طبیعتا ما را آدم های عقلانی و منطقی و جدی تری کرده است . لذا وقتی وارد محیط کودک می شویم ، این محیط صد در صد شاد هست

کودک یعنی شاد ، و این شادی در مرحله ی اول و شروع بسیار مهم هست و ما باید روحیه خود را با این محیط جدید وفق دهیم تا موفق شویم .

روش های مختلف شروع جلسه :

۱ - شعر (شعر سر گل جلسات است ، برعکس قصه گویی که روحیه ی ملایم می خواهد و شاید آن

روحیه ی شاد را نخواهد ، در قصه گویی اصلا نمی شود بصورت هیجانی اقدام کرد)

سعی کنید بصورت هیجانی جلو بروید

شما این شعر را می خونید و بچه ها جواب دهند.

دوست دارم من خدا

خالق خوبم خدا

تو آفریدی خدا

بابا و مامان خدا

تو آفریدی خدا

بابا و خواهر خدا
این شعر خیلی خوب است و جواب می دهد
یک شعر دیگری هست با جواب خدا داده خداداه که برای ابتدایی و راهنمایی جواب می دهد:

کی به ما چشم داده گوش داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما عقل داده هوش داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما مامان داده بابا داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما زبان داده دندان داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما یه قلب مهربون داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما بچه هاه دست و پا داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما چهره های زیبا داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما غنچه های قشنگ داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما گل های رنگارنگ داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما شب های مهتابی داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما روزهای آفتابی داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما محبت خوبان داده؟	خدا داده	خدا داده
کی به ما دشمنی بدان داده؟	خدا داده	خدا داده

روش های شاد کردن کلاس :

-کشیدن کلمات

سلام

ماشاء الله چه بچه های خوب و پر انرژی ، ماشاءالله خیلی انرژی دارید ، حالا تا ۳۰ ثانیه بدون اینکه نفس بگیرید و باصدای بلند بگویید
دستها را بالا ببرید و بچرخانید و بگویید تا ۳۰ ثانیه هوووووووووو...

می خواهیم برنامه را شروع کنیم اما بعضی از قیافه ها خیلی خواب آلود است ، حالا همه بلند شوید و دست ها را باز کنید و نفس عمیق بکشید.

- شروع با جملات خنده آور

- شروع با شعر

یکبار یک شعر را بخوانید و به صورتی قشنگ ، بعد بگویید که حالا کی می تواند مثل من این بیت را بخواند ، همه می گویند که آقا من من ... لذا توجه بچه ها جلب می شود .
یا یک شعر ریتمیک بخوانید تا بچه ها جواب دهند.

اونی که از همه باهوشتره منم منم

اونی که از همه باحالتره منم منم

اونی که از همه زرنگتره منم منم

اونی که باادبه کیه کیه منم منم

اونی که خدا را از همه بیشتر دوست داره منم منم

اونی که امام علی ، امام اول اونه ، کیه کیه کیه کیه ... منم منم

اونی که امام زمان ، امام آخر اونه کیه کیه کیه کیه ... منم منم

-شروع با لالایی

شروع بچه ها سلام ، چه بچه های بی حالی ، بچه ها اگه خوابتان می آید ، همه یک شعر لالایی بخوانید
لالا لالایی لالا لالا ..

- یکی از روش های خوب اینست که یک قسمتی را ما بگوییم و بقیه را مخاطبین بگویند